

Електронна бібліографія у вебресурсі Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського

ПАВЛЕНКО Тетяна Степанівна

<https://orcid.org/0000-0003-3244-7897>

[e-mail: tetana1806@gmail.com](mailto:tetana1806@gmail.com)

Нові виклики, що постали перед суспільством через воєнні дії в Україні, підвищення вимог до наукових та освітянських бібліотек як важливого інструменту навчальної й наукової діяльності, актуалізували реорганізацію діяльності бібліотек шляхом нарощування інформаційного потенціалу, інтеграції бібліотечних ресурсів, забезпечення освітніх та науково-дослідних процесів оперативною, повною, якісною інформацією, формування інформаційного поля та швидкого доступу до інформації користувачів освітянської галузі.

Сучасні наукові бібліотеки як накопичувачі наукових видань і ресурсів мають значний досвід методичних напрацювань у питаннях організації та управління інформаційними ресурсами, формування орієнтованих на широкого користувача пошукових системи та самостійно розробляють науково-практичні засади розвитку своєї діяльності.

Мета дослідження – проаналізувати електронні науково-допоміжні бібліографічні показники для потреб освіти у вебресурсі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ) та їх використання за допомогою інформаційно-аналітичної системи Google Analytics.

Нині ДНПБ – це сучасний бібліотечно-інформаційний центр, який накопичує та забезпечує доступ до фондів й електронних ресурсів. Серед основних завдань: збирання, збереження, систематизація джерел і наукових досягнень визначних педагогів, науковців, викладачів у колекції; розвиток потенціалу цифрової бібліотеки; забезпечення доступу до глобальних інформаційних ресурсів. У бібліотеці також формується система вторинних документів, важливою складовою яких є електронні бібліографічні посібники різних типів і видів: серійні біобібліографічні показники, зокрема «Видатні педагоги світу», «Академіки НАПН України», «Ювіляри НАПН України», які розкривають життя і діяльність видатних педагогів, бібліографічні показники з актуальних питань педагогіки і психології, науково-допоміжні і рекомендаційні показники.

У процесі наукового дослідження «Інформаційні ресурси освітянських бібліотек у розвитку педагогіки, психології та освіти» (2020–2022) створено електронні науково-допоміжні бібліографічні показники.

Пріоритетним напрямом діяльності ДНПБ є збереження здобутків учених України, підтримка та інформаційне забезпечення досліджень освітян, поширення передового досвіду, сприяння впровадженню наукових розробок у практику, підвищення професійного рівня педагогічних кадрів. З метою ознайомлення з дослідженнями вчених за роки незалежності України, популяризації досягнень з галузі педагогічних наук, створення інформаційної бази для вивчення окремих дисциплін і збереження інформації для наступних поколінь вперше створено науково-допоміжний покажчик «Дисертації з питань освіти (1991–2021)».

Основою покажчика став фонд дисертацій із галузі педагогічних наук, захищених у незалежній Україні протягом 30 років (1991–2021). Стиль і мова збережено в авторській редакції. Обсяг покажчика – 7316 дисертаційних робіт.

Структурно покажчик складається з десяти розділів за такими науковими спеціальностями: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, 13.00.02 – теорія та методика навчання, 13.00.03 – корекційна педагогіка, 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, 13.00.05 – соціальна педагогіка, 13.00.06 – теорія і методика управління освітою, 13.00.07 – теорія і методика виховання, 13.00.08 – дошкільна педагогіка, 13.00.09 – теорія навчання, 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті. У розділі «Наукова спеціальність 13.00.02» висвітлено дисертації за такими галузями навчання: «Теорія та методика навчання української мови», «Теорія і методика навчання української літератури», «Теорія та методика навчання (іноземні мови)», «Теорія і методика викладання математики» та окремими предметами – технологічна освіта, технічні дисципліни, фізика, трудове навчання, музична освіта, фізична культура. У межах розділів бібліографічні описи дисертацій згруповано у хронологічному порядку (нумерація наскрізна), що дає можливість простежити динаміку розвитку науково-дослідної діяльності вчених; у межах року – за прізвищами авторів в алфавітному порядку. Для полегшення інформаційного пошуку додатково надається допоміжний іменний покажчик, який містить перелік прізвищ дисертантів, наукових консультантів і керівників, які зазначені в основному тексті покажчика, з посиланнями на відповідний бібліографічний запис. Матеріали, що зібрані в покажчику, переважно звірені *de visu* та бібліографуються мовою оригіналу.

Створені електронні бібліографічні видання розміщено на вебпорталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, зокрема в науково-педагогічній електронній бібліотеці, доступ до якої здійснюється на єдиній платформі САБ ІРБІС64.

Проаналізуємо використання бібліографічних ресурсів, зокрема науково-допоміжних покажчиків електронної бібліотеки ДНПБ, за основним

показником – завантаження документів. Аналіз використання вебресурсів проведемо за допомогою однієї з найбільш популярних інформаційно-аналітичних систем – Google Analytics (GA), яка є зручним інструментом для збирання, опрацювання та зберігання статистичних даних щодо відвідування вебресурсів бібліотеки.

За результатами моніторингу використання науково-допоміжного бібліографічного показника «Дисертації з питань освіти (1991–2021)» виявлено, що загалом було 97 завантажень, з них: 75 з вебпорталу ДНПБ (жовтень – 18; листопад – 20; грудень – 17; січень – 14; лютий – 6); 22 – із сайту ЕБ НАПН України. Найбільш завантажень відбулося в листопаді (31) у перший місяць оприлюднення посібника.

Таким чином, аналіз використання науково-допоміжних показників показав, що віддалені користувачі виявляють цікавість до електронних показників, які є цінним джерелом наукової інформації та забезпечують високотехнологічне обслуговування користувачів із широким залученням можливостей digital-технологій.

Бібліографія:

1. Бібліотека в інформаційно-освітньому середовищі : наук.-допом. бібліогр. показч. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: А. І. Рубан, І. Г. Лобановська ; наук. ред. Л. О. Пономаренко ; наук. консультант Т. В. Добко]. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2022. 195 с.
2. Дисертації з питань освіти (1991–2021) : наук.-допом. бібліогр. показч. / [упоряд.: Пономаренко Л. О., Зоріна Н. Є., Коваленко С. Г., Кропачева Н. М., Павленко Т. С. ; наук. ред. Пономаренко Л. О. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О.] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця: Твори, 2022. 1099 с.
3. Пономаренко Л. О. Бібліографічні ресурси Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського та цифровізація суспільства. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації* : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 6-8 жовт. 2020 р.) / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, м. Київ, Україна. Київ, 2020. С. 103–107.

Електронна бібліотека як ключова складова відкритого середовища закладу професійної освіти

РОМАНОВ Леонід Анатолійович

<https://orcid.org/0000-0002-1297-3331>
leo-volga@ukr.net

Розвиток сучасного інформаційного суспільства супроводжується впровадженням у всі сфери діяльності комп'ютерних технологій, формуванням